

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน

ประเภทองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

1. คุณสมบัติของผู้สมัครประเภทองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

1.1 คุณสมบัติทั่วไป

- (1) ต้องเป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคล มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย
- (2) ต้องมีการดำเนินการก่อนวันรับสมัครไม่น้อยกว่า 1 ปี
- (3) ไม่มีสถานะล้มละลาย

1.2 คุณสมบัติตามประเภทที่สมัคร

องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริการสาธารณะหรือให้ประโยชน์แก่สมาชิก โดยไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไร ทั้งนี้ ในการสมัครเข้าร่วมโครงการองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เปิดรับสมัครองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรโดยจะต้องเป็นนิติบุคคลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทมูลนิธิ และประเภทสมาคม

1.2.1 คุณสมบัติประเภทมูลนิธิ

มูลนิธิ หมายถึง องค์กรที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามมาตรา 122 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (จดทะเบียนกับหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย เช่น กรมการปกครอง หรือสำนักงานจังหวัด) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหากำไร หรือ ผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน

1.2.2. คุณสมบัติประเภทสมาคม

สมาคม หมายถึง สมาคมที่จดทะเบียน มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (จดทะเบียนกับกรมการปกครอง หรือ สำนักงานจังหวัด) นอกจากนี้ยังรวมถึงสมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 (จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด) พระราชบัญญัติการฉาบปกิจสงเคราะห์ พ.ศ.2545 (จดทะเบียนกับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 (จดทะเบียนกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน

2. หลักเกณฑ์การประเมินผลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร)

การคัดเลือกองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ในส่วนขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) มาเป็นพื้นฐานประมวลจัดทำหลักเกณฑ์ แบ่งออกได้เป็น 9 ข้อหลัก โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วน A และ ส่วน B

ส่วน A กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคาดหวังว่า องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายจะสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ทั้ง 9 ข้อหลักได้ อย่างไรก็ตาม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายที่ประสงค์จะสมัครเข้ารับการคัดเลือกไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ครบตามจำนวนที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคาดหวังก็สามารถส่งใบสมัครได้เช่นกัน

ส่วน B กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เปิดโอกาสให้องค์กรผู้สมัครเขียนอธิบายเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสให้หน่วยงานได้นำเสนอผลงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่และเสรี

ส่วน A : หลักเกณฑ์พื้นฐาน (100 คะแนน)

หลักเกณฑ์การประเมินผลองค์กร (องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร)		มูลนิธิ และสมาคม
1. มีคำประกาศ/คำแถลงนโยบาย (Policy) ด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน		
มีการจัดทำคำประกาศ หรือ คำแถลงนโยบายด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยกรรมการระดับสูงของมูลนิธิ หรือสมาคม เช่น กรรมการผู้จัดการมูลนิธิ นายกสมาคม และเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันภายในองค์กร		✓
มีการจัดทำคำประกาศ หรือคำแถลงนโยบายด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยกรรมการระดับสูงของมูลนิธิ หรือสมาคม เช่น กรรมการผู้จัดการมูลนิธิ นายกสมาคม และเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันภายในองค์กร และมีการเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบด้วย		✓
2. มีการกำหนดแนวปฏิบัติ (Guideline) ขององค์กรในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน		
มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในองค์กร โดยเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันภายในองค์กร		✓
มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร โดยเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันภายในองค์กร และมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด		✓
3. มีการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence)		
มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในองค์กร เช่น การเฝ้าระวังการละเมิดระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร และการเฝ้าระวังการละเมิดระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการ		✓

หลักเกณฑ์การประเมินผลองค์กร (องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร)		มูลนิธิ และสมาคม
มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในองค์กร เช่น การเฝ้าระวังการละเมิดระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร และการเฝ้าระวังการละเมิดระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการ และมีจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังในรูปแบบเอกสาร		✓
4. มีการปลูกฝังความรับผิดชอบและสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Awareness) ให้กับบุคลากร		
มีการปลูกฝังความรับผิดชอบและสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนในองค์กร ผ่านการประชุมเจ้าหน้าที่ภายในขององค์กร		✓
มีการปลูกฝังความรับผิดชอบและสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนในองค์กร ผ่านการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ สมาชิก และบุคลากรในทุกระดับ รวมทั้งมอบหมายให้เข้ารับการอบรมด้านสิทธิมนุษยชนจากหน่วยงานภายนอก		✓
5. มีมาตรการบริหารจัดการ และดูแลองค์กรเครือข่าย/ห่วงโซ่อุปทานให้เคารพสิทธิมนุษยชน (Network/Supply Chain Management)		
มีมาตรการบริหารจัดการ และดูแลองค์กรเครือข่าย/ห่วงโซ่อุปทานให้เคารพสิทธิมนุษยชน เช่น ดูแลองค์กรภายในเครือข่ายของหน่วยงานให้ดำเนินงานด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน หรือเลือกใช้บริการ หรือการจัดซื้อสินค้าจากองค์กรที่ไม่มีประวัติหรือมีความเสี่ยงต่ำที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชน		✓
มีมาตรการบริหารจัดการ และดูแลองค์กรเครือข่าย/ห่วงโซ่อุปทานให้เคารพสิทธิมนุษยชน เช่น ดูแลองค์กรภายในเครือข่ายของหน่วยงานให้ดำเนินงานด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน หรือเลือกใช้บริการ หรือการจัดซื้อสินค้าจากองค์กรที่ไม่มีประวัติหรือมีความเสี่ยงต่ำที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชน และหากพบว่าองค์กรเครือข่าย/ห่วงโซ่อุปทานมีเกณฑ์ที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนจะต้องมีมาตรการในการจัดการแก้ไข		✓
6. มีการมอบหมายหน่วยงานภายในให้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำกับและติดตามการดำเนินการ (Implementation) ตามนโยบายด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน		
มีการมอบหมายบุคลากรภายในองค์กรให้เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับและติดตามดำเนินการตามนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กร		✓
มีการมอบหมายหน่วยงานภายในองค์กร จัดตั้งทีมงาน หรือสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจน อาทิ การมอบหมายกอง แผนก ฝ่าย กลุ่ม ให้มีการกิจในการกำกับและติดตามการดำเนินการตามนโยบายสิทธิมนุษยชนขององค์กร		✓
7. มีกลไกการร้องเรียนร้องทุกข์ (Complaint Mechanism) ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้		
มีช่องทางให้เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรภายในองค์กร ร้องเรียนร้องทุกข์ได้ในรูปแบบต่างๆ อาทิ กล้องรับเรื่องราวร้องทุกข์ หมายเลขโทรศัพท์ ที่สามารถแจ้ง ร้องเรียน ร้องทุกข์ หากเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้		✓
มีช่องทางให้เจ้าหน้าที่ บุคลากรภายในองค์กร และบุคคลภายนอกองค์กรร้องเรียนร้องทุกข์ได้ในรูปแบบต่างๆ อาทิ กล้องรับเรื่องราวร้องทุกข์ เว็บไซต์ หมายเลขโทรศัพท์ ที่สามารถแจ้ง ร้องเรียน ร้องทุกข์ หากเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้		✓

หลักเกณฑ์การประเมินผลองค์กร (องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร)		มูลนิธิ และสมาคม
8. มีมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการแก้ปัญหาและเยียวยา (Remedy) ผลที่เกิดจากการดำเนินการขององค์กร		
มีกลไกการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท อาทิ การกำหนดให้มีบุคลากรขององค์กรที่ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดข้อพิพาท หรือ มีช่องทางประสานบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่เป็นกลาง มาทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท		✓
มีกระบวนการช่วยเหลือการเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการขององค์กร อาทิ การกำหนดมาตรการ และมาตรฐานในเยียวยาให้กับผู้เสียหายที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจจะครอบคลุมทั้งในรูปแบบของการเยียวยาเป็นจำนวนเงิน และการเยียวยาในรูปแบบอื่นๆ		✓
9. มีช่องทางการสื่อสาร (Communication) ข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนขององค์กร		
มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์กรผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ บอร์ดประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ หรือสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นภายในองค์กร		✓
มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์กรแก่สาธารณชนผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ แผ่นพับ เอกสารประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย โดยบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้เพื่อแสดงความเป็นองค์กรที่โปร่งใส		✓

ส่วน B : โครงการ/กิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา (100 คะแนน)

องค์กรของท่านมีการดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ทั้งทางตรง และทางอ้อม ในรูปแบบใดบ้าง หรือไม่ โปรดอธิบาย พร้อมยกตัวอย่าง และแนบเอกสารหลักฐานประกอบ (ถ้ามี)

3. ขั้นตอนการพิจารณา

- เปิดรับสมัคร ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2563
- ประมวลผลจากเอกสารใบสมัครและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอคณะกรรมการพิจารณาในขั้นต้น
- เข้าเยี่ยมชมองค์กรที่ผ่านการพิจารณาเพื่อหาหรือเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร
- ประมวลผลการติดตามเข้าเยี่ยมชมองค์กรให้กับคณะกรรมการเพื่อพิจารณาตัดสิน
- ประกาศผลรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2563

4. เอกสารประกอบการสมัคร

- ใบสมัครเข้าร่วมโครงการฯ
- หลักฐานการเป็นองค์กรธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล
- หลักฐานที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์